

Københavns og Vartov Valgmenigheder

April 2018 Nr. 1

Frygt og Tillid

Septuagesima – Mattheus 25,14-30

Af frygt for sin ven kan man give ham ret – selv om man mener han har uret. Man vil jo ikke sætte venskabet på spil, og man er for doven til at tage opgøret. Så hellere applaudere hans tåbeligheder og fejltrin.

Af frygt for sine børn kan man lefle for dem – selv om de opfører sig dårligt. Man vil jo gerne vise at man holder af dem. Er det voksne børn, kan frygten være større fordi de med større vægt kan vende én ryggen.

Hvor der er frygt, svinder tilliden. I frygten er man uden for tilliden – og man forventer at den anden også er det. Når man frygtsomt afholder sig fra at træde frem, tilsidesættes den gensidige tillid.

Lignelsen om de betroede talenter. Den spidser til da herren opdager at den dovne tjener har gemt sin talent af vejen. Den talent han fik overdraget, gravede han ned i jorden, af frygt for sin herre.

Af frygt, siger den dovne tjener, for han kender sin herre som en hård mand. Herren viser sig at være hård, ja. Han kaster den uduelige tjener ud i mørket hvor der skal være gråd og tænders gnidsel.

Men var han hård fra begyndelsen? Nej. Tværtimod. Rundhåndet betror han tjenerne sin formue. Herren overdrager dem det der er hans, i tillid til at de vil forvalte det samvittighedsfuldt. Tilliden er det første. Herrens hårdhed kommer bagefter. Den er svar på tjenerens frygt for ikke at kunne honorere tilliden. Hårdheden kommer af den misbrugte tillid.

Frygten kender vi. Frygten for ikke at slå til. I forhold til andre. I forhold til om man nu kan klare sit arbejde. Frygten for det bliver ikke mindre af alle de foranstaltninger der udpensler hvordan man skal gribe det an. Der er handlingsplaner som skal følges nøje. Ned i mindste de-

talje. Jeg har ladet mig fortælle at hvis ældre på plejehjem kaster op, skal personalet konsultere handlingsplanen inden de begynder at tørre op. Bagefter skal forløbet evalueres, og der skal være kontrol.

Det kan godt være at handlingsplaner skal beskytte medarbejdere og borgere, men det gør dem ikke tryggere. Og når man ikke er tryk ved at udføre sit arbejde, kommer man til at tænke på sig selv og ikke på det man skal gøre. Det er sjældent virksomt.

Og når det gælder vennefrygt og børnefrygt, er man mere ude på at redde sit skind end på at melde klart ud. Man smykker sig med at man er overbærende fordi man ser gennem fingre med tåbeligheder, fejltrin og dårlig opførsel. Men det får ikke vennen og børnene til at se mildere til en. For de véd godt at det er frygtsom overbærenhed, og at denne overbærenhed udstiller deres egne mangler – som netop noget der må bæres over med.

Sådan går der svind i tilliden. Frygten får én til at holde sig tilbage. Det afstedkommer ikke mildhed, men hårdhed. 'Jeg kender dig som en hård mand'. Ja, nu gør du. Men din frygt kommer af at du ikke er trådt frem i det rum af tillid som er mellem os. Det var ikke meget jeg overlod dig: én talent. Men ikke engang dén har du formået at få noget ud af.

Også dét forstår vi måske godt. Når man kun har lidt og ikke kan ret meget, går man mere stille med dørene – måske med ønske om at nogen af dem med mange talenter trådte bare lidt tilbage, i stedet for at stå dér og stråle i deres eget lys.

Men det er ikke selvtilliden evangeliet vil genoprette. Det er tilliden. I begyndelsen

var den der. Den gav sig af alt det Gud har betroet os. Men som den dovne tjener har vi ikke varetaget det ordentligt, og så er der gået svind i tilliden.

Det kan vi ikke bøde på ved at arbejde på at skaffe os selvtillid. For tilliden udgår ikke fra os. Den er altid imellem os. Det rum vi begge træder ind i.

Det er forfejlet hvis vi tror at vi viser et andet menneske tillid ved at hælde vores eget indre ud over ham. Fortælle den anden alt hvad vi tænker og føler. Det forlanger ikke noget af den anden, kun at han overværer udgydelserne.

Men når vi i tillid udleverer os selv til et andet menneske, forlanger vi noget af ham. Vi forventer at han gør noget. At han rådgiver os. Taler os til rette, om nødvendigt. Den der udleverer sig til os i tillid, er uden frygt for hvad vi gør ved det betroede. Og hvis vi tager imod det betroede, hvis vi varetager det, træder vi ind i tillidens rum. 'Gå ind til din herres glæde!' – hedder det til begge de gode tjenere.

Det er virkelig sandt: I tillidens rum bliver meget til mere. I mistillidens mangel på rum bliver lidt til mindre.

Vi udleverer os ikke i tillid til et andet menneske for at søge selvbekræftelse. Ikke for at få afstivet selvtilliden. Ikke for bare at få det tilbage som vi betror.

Dét er hånen som den dovne tjener udviser mod sin herre da han graver den gemte talent frem af jorden og overrækker ham den med ordene: 'Se, her har du, hvad dit er.' Frygtelige, kolde ord.

Tillidens selvudlevering affærdiges. Ikke underligt at herren bliver vred.

Af og til pådrager vi os andres mistillid. Måske med rette. Fordi vi ikke har forvaltet godt nok hvad de har betroet os.

Evangeliet er budskabet om at Gud udleverer sig selv til mennesker. Han overdrager dem hvad der er hans. Han betror sig til mennesker. Hvorfor gør han det?

Det spørgsmål har vi nok svært ved at se relevansen af. Jeg tænker ikke så meget på at vi kan have svært ved at forbinde noget med at Gud udleverer sig til os. Jeg tænker på at vi i det hele taget har svært ved forstå hvorfor man skulle betro sig til nogen uden at få noget ud af det. For det er jo tilsyneladende sådan at Gud ikke får noget ud af det – som herren i lignelsen heller ikke forlanger at få noget tilbage af den gode tjener som nu har ti talenter, og som tilmed oveni får den ene som den dovne har forspildt.

Det budskab har i dag nogenlunde samme vilkår som da Paulus stod på Areopagos i Athen. På den ene side vinder han gehør da han gør folk opmærksom på at Gud 'ikke er langt borte fra en eneste af os.' Vi ligner ham, for som han kender også vi til at udlevere os i tillid.

På den anden side går budskabet ikke rent ind. For da Paulus begynder at tale om at Gud selv er blevet et menneske som er opstået fra de døde, lukker folk af – selv om nogle er høflige nok til at sige at 'det vil vi høre dig tale om en anden gang.' Hvad athenenserne har vanskeligt ved at forholde sig til den dag på Areopagos, har også vi svært ved at forstå: Gud udleverer sig helt til mennesker uden at få noget ud af det.

Vi vil gerne have noget ud af det når vi udleverer os i tilliden: lydhørhed, opmærksomhed, ros. Alt hvad der giver os selvtillid. Den tillid vi udviser, bøjer vi tilbage på os selv. Det gør Gud ikke.

Vi er bange for at forlange noget af andre, venner og børn. Vi tror at de er som os selv: at de føler at vi antaster deres selvtillid og selvbestemmelse ved at forlange noget af dem. Derfor har vi svært ved at imødegå vennens tåbeligheder og fejltrin. Derfor har vi svært ved at gå i rette med børnenes dårlige opførsel. Så står vi dér med hver vores indbildte selvtillid. Uden gensidig tillid. Uden at udlevere os til hinanden. Uden at betro os til hinanden.

Det er for hårdt. I stedet for tillid får vi mistillid, handlingsplaner, evalueringer, kontrol. Vi får det aldrig afsluttelige arbejde på at overbevise os om vores egen selvtillid – som andre så gerne vil indbilde os at vi er berettigede til at nære, og så er de også fri for at udlevere sig til os i tillid.

'Jeg kender dig som en hård mand ... og af frygt for dig gik jeg hen og gemte din talent i jorden', siger den dårlige tjener. Han tog ikke imod den – det blev ved med at være 'din talent' – og da han gav den tilbage, var det mere der var på, kun jord: 'Se, her har du, hvad dit er.' Det frygtsomme liv. Det hengemte liv. Hvor lidt bliver til mindre.

Niels Grønkjær

Salmer: 4, 309, 397 – 27, 714, 728

Formandsberetning for 2017

Københavns Valgmenighed

I 2017 døde Tage Liengaard. Han var medlem af rådet fra 1967 og menighedens formand fra 1982 til 2004. Få har betydet mere for Københavns Valgmenighed end Tage. Vi savner ham og skylder ham stor tak. Vi vil mindes ham med taknemlighed ved at rejse os.

I min barndom i 1950'ernes Vestjylland var kristendom ikke en religion. Religion, det var noget, man havde i Indien og Afrika, og når der i kirken og søndagsskolen blev samlet ind til missionærernes arbejde, mente vi, at det da var meget nødvendigt, at så mange som muligt i disse fjerne lande forlod deres religion og blev kristne. En lille indsamlingsbøsse, forestillende en sort dreng, takkede min søster og mig ved at nikke, når vi skiftedes til at lægge en 25-øre i ham. Søndagsskolen var i øvrigt ledet af Niels Thomsens onkel; vi kendte ham, fordi vi arbejdede i hans gartneri. Det var før børnearbejde blev forbudt.

Hvorfor nu denne erindring? Fordi det at være en kristen menighed har ændret sig kolossalt. Jeg hører tit mennesker sige: ”Nu er jeg jo ikke religiøs”, underforstået: ”Jeg er ikke fanatisk og uimodtagelig for argumenter”. Men det gode budskab er jo netop, at der altid er mere at sige, mere at sige om Gud, om verden og ikke mindst om mennesket. Derfor skal vi ikke være hurtige til at dømmе. Kristendom er det mest ufanatiske, jeg kender, men det er også budskabet om, at sandheden kommer til syne i et bestemt menneskes liv.

I 2017 var det 500 år siden Luther slog sine teser mod aflad op på kirkedøren i

Wittenberg. Luther var universitetsansat katolik, og teserne er skrevet på latin og kan derfor ikke læses af menigmand. Tese 37 lyder i oversættelse: ”Enhver kristen, hvad enten han er levende eller død, har delagtighed i alle Kristi og kirkens goder uden afladsbrev, for det gives ham af Gud”. Hermed indledes Luthers opgør med den hierarkiske kirke. Det opgør, som også vores menighed er et resultat af.

Trump og Macron og Me-Too bevægelsen kom til i 2017. Året var, har jeg læst, godt for både mælke- og svineproducenter. Men hvad med Københavns Valgmenighed?

Året 2017 har i hvert fald været anderledes. Fra august til oktober havde Niels Grønkjær studieorlov, og i stedet var Mette Marslund vores præst. Det gik fint, men det er endnu bedre, at Niels er tilbage både i det daglige og ved gudstjenester og menighedsmøder. Hvis nu studieorloven resulterer i en bog af tilsvarende kvalitet som *Det nye menneske*, der udkom i august 2017, så er studieorlov en fin ordning.

Niels holder også studiekredse og var i øvrigt sammen med Marianne Knudsen fra Vartov én af lederne af vores vellykkede menighedstur til Bologna. En tur, der havde Torben Damsholt som en uovertruffen guide. Tak for turen til jer alle.

Mange fra menigheden deltog i de sjællandske valgmenigheders årsmøde; i 2017 var det i Ubberup. Der var også et par, der havde lyst til at deltage i årsmødet på Mors for alle grundtvigske valg- og frimenigheder. Det er godt at blive mindet om, at vi er en del af større kredse.

I vores lille kreds er der menigheds-møder. I 2017 var de naturligvis præget af reformationsjubilæet. Menigheds-møderne har altid kvalificerede foredragsholdere. I det forløbne år var det fx Sven Havsteen, Laila Westergaard, Gert Hallbäck og Bergur Rønne Moberg. Ellen og Svend hjælper til ved menigheds-møder.

Kirkebladet udkommer fire gange om året. Fra Københavns Valgmenighed deltager Lilly Wiberg i redaktionen. Tak til Lilly for mange års indsats i denne sammenhæng og til Margrethe, der står for udsendelsen. Ruben sørger for vores hjemmeside, også tak til ham.

Adventsmødet for børn, forældre og bedsteforældre får flere og flere deltagere. Gad vide hvor længe vi kan slutte i lejligheden hos Ida og Niels? Tak, fordi I stiller jer selv og jeres hjem til rådighed for os, og tak til Signe Rørdam Thomsen og de andre arrangører.

Vi har i rådet besluttet foreløbig at stoppe med fyraftenssalmesang i kirken; indlænderne har været gode, men vi har været for få deltagere.

FrederiksbergFonden bevilgede os penge til at få fremstillet nye alterstager. Nu er Birgit Krogh færdig med arbejdet og om kort tid kan vi tage de nye i brug; det bliver spændende. Kirkens alterparti har været uændret siden kirkens indvielse. Tak til Margrethe, Svend og Niels, der har udgjort det lille udvalg, der har fulgt Birgit Kroghs arbejde.

Hvad er der ellers sket af mere usædvanligt i løbet af året? Jo, Merete Arnstrøm valgte at afslutte sin turné med monologen "Luthers Käthe" i Immanuelskirken. Det blev en velbesøgt og god aften. Først og fremmest tak til Merete, men også til Ejvind, der både hentede og bragte det nødvendige podie. Ejvind tager sig af meget, fx regnskabet, herunder de nye krav til behandlingen af vores "personfølsomme

oplysninger". Regnskabet revideres af Per og Inger Margrethe. Det er kedelige, men helt nødvendige sager, I bruger tid på. Tak, fordi I gør det.

Der er udgivet en kirkesangbog, og i den forbindelse arrangeres der kirkesangsstafet på Frederiksberg. Vi har sagt ja til at deltage. Selv om det er en stafet, er det vist ikke en konkurrence. Stafetten når os den 24. oktober, men koret øver allerede. Måske er der et par af de nye salmer, der kan bruges? Det glæder jeg mig til at finde ud af. Tak til Tom Ernst, der leder korsangen. Tom er af hensyn til os opmærksom på hver forkert lyd fra orglet og glæder os ved hver gudstjeneste med sit spil.

I ethvert forhold er dagligdagen det vigtigste. Klaus og Svend bruger megen tid på at vedligeholde kirken. Der er fx møder med håndværkere og kontakt med Frederiksberg Kommune, og ikke mindst holder de øje med kirken og griber ind, før en skade bliver alvorlig. Tak til jer begge.

Kirkekaffe er det meste af året en tradition, men den (og sommetider også småkager) skal jo fremstilles af nogen. Det gør Annelise og Villy, Bente og Per, Nanna og Klaus, Åse og Svend, Hanne og Svend Bistrup og Ellen og Line. Tak til jer alle. Hanne kan også overtales til at fortælle og skrive; det har vi brug for.

Jobbet som ringer i forbindelse med gudstjenesterne har jeg aldrig brudt mig om. Ringningen sker ved hjælp af en vandret jernstang, som man bevæger op og ned. Jeg har flere gange været ved at give mig selv en uppercut. Nu har Klaus konstrueret et system, der gør det både nemmere og ufarligt at være klokker. Tak også for det, Klaus.

Uden det tillidsfulde samarbejde med Vartov Valgmenighed gik det slet ikke. Tak til Vartovs Nævn og dets medlemmer.

Rasmus Jensen holder desværre op som kirketjener. Vi har været glade for ham og kommer til at savne ham. Rasmus har lovet at hjælpe os med at finde en ny.

Der har været udmeldelser, mest fordi unge mennesker flytter, men også indmeldelser. Det er naturligvis vigtigt at sørge for, at nye medlemmer føler sig velkomne. Men medlemstallet er stabilt og økonomien hænger sammen. Stemningen i råd og menighed er god.

I Romerbrevet kap. 10, vers 17 står der: ”Troen kommer altså af det, der høres og det, der høres, kommer i kraft af Kristi ord”. Jeg har engang læst, at det græske ord for det at høre har medbetydningen, at man også videregiver det, man har hørt. Det er derfor, vi er en kristen menighed: vi har fået, for at det alt sammen kan gives videre.

Jeg begyndte med Luther, og jeg sluttede også med ham: Rækken af reformationstaler holdt i Vartov blev rundet af i 2017 med Hans-Jørgen Schanz’ tale.

Schanz siger, at Luther var en original tænkter, hvis filosofiske vandløb løber gennem Grundtvigs salmer. Derfor til sidst to vers fra Grundtvigs jubelsang ’Alt, hvad som fuglevinger fik’:

*Hvad er vel og på jorderig,
der sammenlignes kan med dig
i trangen til Guds nåde?
Og det var dig, den ledte om,
da med vor Herre bid den kom
på underligste måde.*

*Og sig det til hver fugl på jord,
og sig til alle englekor,
hvis sang livsaligst klinger,
at du med dem i veddestrid
vil prise Gud til evig tid
for ånde, rost og vinger!*

Der er grund til taknemlighed for 2017.

Jeg takker af som formand. Tak til alle i Københavns Valgmenighed for opbakning og overbærenhed.

Jens Hestbech

Nye alterstager i Immanuelskirken

Immanuelskirken har fået nye alterstager. Alterstagerne er udført af keramikeren Birgit Krogh, Nykøbing Sjælland. Birgit Krogh er uddannet fra Kunsthåndværkerskolen i København. De nye alterstager erstatter de to tidligere stager udført af Thorvald Bindsbøll, hvoraf den ene er gået i stykker. De nye alterstager rummer både tradition og fornyelse idet deres form er med inspiration fra de gamle stager, men samtidig i en ny og moderne udførelse. Det har været muligt at gennemføre dette med økonomisk støtte fra FrederiksbergFonden.

Margrethe Nielsen

Årsmøde i Vallekilde

Foreningen af Grundtvigske Valg- og Frimenigheder afholder årsmøde i Vallekilde *lørdag-søndag den 2.-3. juni*. Programmet kan læses på foreningens hjemmeside: www.friegrundtvigske.dk Tilmelding senest 29. april gennem Niels Grønkjær der vil forsøge at koordinere transport.

Konfirmandundervisning

Den konfirmationsforberedende undervisning for unge der efter sommerferien skal i 8. klasse, begynder i ugen efter skolernes efterårsferie og foregår onsdag eftermiddage fra kl. 15. Forældre bedes henvende sig til Niels Grønkjær, gerne inden 20. maj.

Kirkekaffe i præsteboligen

Efter gudstjenesten i Vartov Kirke søndag den 17. juni inviteres kirkegængere til en kop kaffe i præsteboligen.

Ida og Niels

Adresser

Præst: Niels Grønkjær

Løngangstræde 24, 2., 1468 København K, tlf. 33 13 30 31

e-mail: ng@kvvv.dk - hjemmeside: www.kvvv.dk

Københavns Valgmenighed

Formand:

Jens Hestbech

Gl. Kongevej 19, 3. th., 1610 København V

Tlf. 31 90 75 97

Forretningsfører:

Ejvind Lynning

Maglestien 10, 2860 Søborg

Tlf.: 39 69 82 53 / 23 96 86 24

Bank: 1551 - 9028390

Kirketjener:

Rasmus Jensen

Bentzonsvej 8, st.th., 2000 Frederiksberg

Tlf. 22 40 19 37

Organist:

Tom Ernst

Esplanaden 5B, st.tv., 1263 København K

Tlf. 33 12 69 52

Vartov Valgmenighed

Formand:

Vibeke Hein

Kongevejen 467 B, 2840 Holte

Tlf. 20 19 89 90

Forretningsfører:

Kurt Gottfredsen

Opnæsgård 57, 1. th., 2970 Hørsholm

Tlf. 31 95 63 72

Bank: 6194 - 4170277452

Kirketjener:

Agnete Veit

Store Kannikestræde 9, 1169 København K

Tlf. 40 38 55 44

Organist:

Inge Bonnerup

Peter Bangs Vej 153, 1. tv., 2000 Frederiksberg

Tlf. 33 32 68 90

For børnepasning under gudstjenester: Kontakt Signe Rørdam Thomsen på roerdam@hotmail.com

Valgmenighedernes hjemmeside er www.kvvv.dk

Bladets redaktion: Niels Grønkjær (ansvarshavende), Lilly Wiberg, Søren Anker-Møller

Forsidevignet: Peter Hentze

Afsender:

Københavns og Vartov
Valgmenigheder
Løngangstræde 24, 2.
1468 København K

Gudstjenester i Vartov Kirke og Immanuelskirken *

15. april (2. søndag efter påske)

Vartov Kirke . . . . .kl. 10.00

22. april (3. søndag efter påske)

Vartov Kirke . . . . .kl. 10.00

Immanuelskirken . . . . .kl. 16.00

27. april (bededag)

Ingen gudstjeneste

29. april (4. søndag efter påske)

Vartov Kirke . . . . .kl. 10.00

Konfirmation

6. maj (5. søndag efter påske)

Immanuelskirken . . . . .kl. 10.00

10. maj (Kristi himmelfart)

Vartov Kirke . . . . .kl. 10.00

13. maj (6. søndag efter påske)

Vartov Kirke . . . . .kl. 9.00

Immanuelskirken . . . . .kl. 10.30

20. maj (pindsedag)

Vartov Kirke . . . . .kl. 10.00

21. maj (anden pinsedag)

Immanuelskirken . . . . .kl. 10.00

27. maj (trinitatis)

Vartov Kirke . . . . .kl. 10.00

Torkild Thaning

3. juni (1. søndag efter trinitatis)

Ingen gudstjeneste

Foreningens af Grundtvigske

Valg- og Frimenigheders årsmøde
i Vallekilde

10. juni (2. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirke . . . . .kl. 9.00

Immanuelskirken . . . . .kl. 10.30

17. juni (3. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirke . . . . .kl. 10.00

Kaffe i præsteboligen

24. juni (4. søndag efter trinitatis)

Immanuelskirken . . . . .kl. 10.00

Ingen gudstjenester i juli måned

KALENDER

Mandag den 30. april kl. 19.30:

Vartov Valgmenigheds årsmøde i
menighedssalen

Lørdag-søndag den 2.-3. juni:

Foreningen af Grundtvigske Valg-
og Frimenigheders års-møde i
Vallekilde

Søndag den 9. september:

Sensommermøde i Vartov

Søndag den 7. oktober:

De sjællandske valgmenigheders ef-
terårsmøde i Frederiksborg

---

*Immanuelskirken ligger på Forhåbningsholms Allé 20, Frederiksberg.